

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

KOTOA KOTIIN

-toimintamalli

Naisten kotoutumisen tukena

Hyvinvointia ja osallisuutta ryhmä- ja vapaaehtoistoimintaan

Maija Eerola, Tiia Kangassalo, Mia Kröneck, Evelina Liski, Virve Pirttikoski & Larissa Rauss

LAB-ammattikorkeakoulu
ISBN: 978-951-827-375-5 (pdf)

Taitto ja ulkoasu: Oona Rouhiainen

Lahti, 2021

Kotoa kotiin -toimintamalli

Naisten kotoutumisen tukena

Hyvinvointia ja osallisuutta ryhmä- ja vapaaehtoistoimintaan

Esipuhe

Kokemus siitä, että on tervetullut ja arvostettu omana itsenään, on paras tapa kotoutua

Tässä oppaassa kuvataan naisten kotoutumista tukeva Kotoa kotiin -toimintamalli, joka sisältää suomen kielen oppimista tukevan ryhmätoiminnan ja vertaistukea mahdollistavan vapaaehtoistoiminnan. Toiminta on suunnattu kotoutumispolkunsa alkuvaiheessa oleville naisille ja se on kehitetty kokeilujen sekä osallistujien palautteen pohjalta. Opas on koottu ryhmä- tai vapaaehtoistoimintaa järjestävän tahon hyödynnettäväksi. Toimintamalli on kokonaisuus, mutta sitä on myös mahdollista soveltaa eri kohderyhmille tai hyödyntää koottua tukimateriaalia.

KOTOA KOTIIN -toimintamallin mukainen matalan kynnyksen palvelu mahdollistaa turvallisessa ympäristössä oikea-aikaisen avun, kuulluksi tulemisen, kiireettömän kohtaamisen ja yhdessäolon, vahvistaa naisen kokemusta omasta osallisuudesta ja toimijuudesta sekä tarjoaa naisille tietoa, toimintaa ja yhdessäoloa. Toimintaa ohjaavia periaatteita ovat sosiaalinen osallisuus, mielen hyvinvointi, kielitietoisuus ja kulttuurisensitiivisyys.

KOTOA KOTIIN -hankkeen (2019-2021) tavoitteena oli edistää naisten kotoutumista vahvistamalla sosiaalista osallisuutta, yhteiskunnallista aktiivisuutta, suomen kieltä, kulttuurituntemusta sekä mielen hyvinvointia. Hankkeessa kehitettiin kotoutumispalveluja täydentävää matalan kynnyksen toimintaa, joka sisälsi maahan muuttaneille naisille ryhmätoimintaa, yksilöohjausta ja vapaaehtoistoimintaa. Toiminta tarjosi naisille vertaistukea ja erilaisia kielenkäyttötilanteita suomen kielenopettajien, ohjaajien ja vapaaehtoisten kanssa.

Hanketta toteuttivat yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulu, Koulutuskeskus Salpaus ja Lahden Diakonialaitos. Hanketta rahoitti EU:n sisäasioiden turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF) ja se oli osa Euroopan unionin työtä kotoutumisen edistämiseksi.

Sisällys

Esipuhe	4
Kotoa kotiin -toiminta	7
Sosiaalinen osallisuus	8
Mielen hyvinvointi	9
Kielitietoisuus ja kulttuurisensitiivisyys	10
Erilaisia osallistujapolkuja	11
Ryhmätoiminta	14
Suomen kieltä ryhmätapaamisissa	15
Toiminnallisuus ryhmätapaamisissa	17
Yksilöohjaus	20
Vapaaehtoistoiminta	22
Vapaaehtoisen rekrytointi	24
Vapaaehtoisen perehdytys	25
Vapaaehtoistoimintaa ryhmässä	26
Vapaaehtoistoiminnan pelisäännöt	28
Toimintaa verkossa	29
Ryhmä- ja vapaaehtoistoimintaa verkossa	30
Materiaalia kotoutumisen tueksi	31
Päätöswebinaarin livekuvitus	33
Lähteet	34

Kotoa kotiin -toiminta

Kotoa kotiin -toiminta

Kotoa kotiin -toiminnan tavoitteena oli vahvistaa osallistujien hyvinvointia ja osallisuutta.

Osallistujalle

- ✓ tietoa yhteiskunnan tarjoamista erilaisista palveluksista kuten päivähoidosta, koulutuksesta, työllistymisestä sekä erilaisista tukimahdollisuuksista
- ✓ tietoa suomalaisesta kulttuurista ja vapaaehtoisille kulttuuriosaamista
- ✓ suomen kielen oppimista ja vapaaehtoisille kielitietoisuutta
- ✓ verkoston kasvattamista tutustumalla ryhmän osallistujiin ja muihin vapaaehtoiisiin
- ✓ perehtymistä erilaisiin hyvinvoinnin ja arjen teemoihin
- ✓ mukavaa ja innostavaa tekemistä arkeen

“Tuntuu, että kuulun [yhteiskunnan jäseneksi], koska osaan enemmän asioita kuin ennen.”

- ryhmätoiminnan osallistuja
(Lappalainen 2021,21)

“Mielekkäinta on ollut uusiin ihmisiin tutustuminen ja auttaminen suomen kielessä ja kulttuurin omaksumisessa.”

- vapaaehtoinen

“Kiva oli lähteä kotoa pois ja tavata ihmisiä.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Sosiaalinen osallisuus

Sosiaalinen osallisuus tarkoittaa jokaisen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön ja sosiaalisiin suhteisiin. Osallistuminen sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaan yhdenvertaisesti on tärkeää hyvinvoinnin kannalta. (Leeman, Kuusio & Hämäläinen 2015, 3-5.)

Yhteisöön kuuluminen auttaa puhumaan suomea rohkeammin sekä saamaan tietoa erilaisista arjen tavoista ja yhteiskunnallisista asioista. (Intke-Hernandez 2020, 76-78.)

- » mahdollisuus osallistua yhdenvertaisesti yhteiskunnan toimintaan
- » kuulua yhteisöön ja yhteiskuntaan
- » vaikuttaa omaan elämäntapaan

“En tuntenut yksinäisyyttä ryhmätoiminnan aikana.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Kotoa kotiin -toiminnassa osallisuus tarkoitti yksilön kokemusta kuulumisesta johonkin yhteisöön tai yhteiskuntaan sekä kokemusta mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämään.

Mielen hyvinvointi

Mielen hyvinvointi on voimavara ja olennainen osa hyvinvointia, joka vaikuttaa yksilön toimintakykyyn. Voimavaralähtöinen työskentely korostaa yksilön voimavaroja, toiveikkuutta, elämäntunnetta sekä niitä sosiaalisia suhteita, joista ihminen saa iloa ja positiivista käsitystä itsestään ja mahdollisuuksistaan kehittyä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021.)

Mielen hyvinvointiin on tärkeä keskittyä maahan muuttaneiden kanssa koska mielentila vaikuttaa vahvasti siihen miten vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa toimii. (Kerkkälä & Säävälä 2015, 10).

- » vaikuttaa kotoutumisen onnistumiseen
- » vaikuttaa toimintakykyyn
- » lisää osallisuuden kokemusta
- » voimavara

“Tuntuu kuin tulisi kavereiden luo. Lämmin ilmapiiri. Helppo tulla. Mieliala kohoaa. Masennus lähtee pois.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Kotona kotiin -toiminnassa mielen hyvinvoinnin tukeminen tarkoitti naisten osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä voimavaralähtöisesti.

Kielitietoisuus ja kulttuurisensitiivisyys

Kulttuurisensitiivinen lähestymistapa on kyky kohdata ihminen arvostavasti ja tiedostaa toisen etninen tausta, kulttuuri, uskonnollinen vakaumus ja erilaiset kielet. Keskeistä on oman kulttuuritaustan, kuten arvojen, uskomusten ja normien ymmärrys erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. (Katisko 2016, 200-201.)

Kielitietoisessa toimintakulttuurissa kielen merkitys ymmärretään. Kaikkia kieliä arvostetaan ja ne näkyvät luontevasti toiminnassa. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota kielen käyttötilanteisiin. (OPH 2017, 3-9.)

Opetuksessa ja ohjauksessa keskeistä on ymmärryksen tavoittelu ja selkeän suomen kielen lisäksi apuna toimivat kuvat sekä tarvittaessa tulkkaus omalla kielellä.

- » jokainen ihminen kohdataan yksilönä; avoimesti ja kunnioittavasti
- » halu ja kyky ymmärtää eri taustoista tulevaa ihmistä
- » käytetään selkeää suomea tai tulkkipalvelua

Kotoa kotiin -toiminnassa kielitietoisuus ja kulttuurisensitiivisyys tarkoitti jokaisen naisen kohtaamista yksilönä, ei kulttuurinsa edustajana.

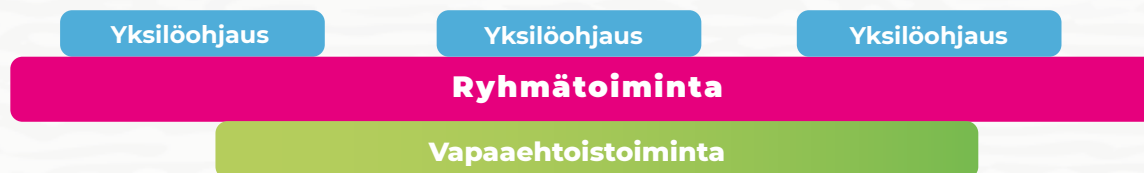
Tapaamisissa käytettiin selkeää suomen kieltä ja tärkeistä asioista tiedotettiin tulkkipalvelun avulla naisen omalla äidinkielellä.

Erilaisia osallistujapolkuja

POLKU 1.

Abia on asunut Suomessa 4 vuotta. Hänellä ei ole ammatillista koulutusta kotimaastaan. Hän tuli mukaan Kotoa kotiin -vapaaehtoistoimintaan ystävänsä mukana. Myöhemmin hän suoritti kotoutumiskoulutukseen kuuluvan työssäoppimisjakson ryhmätoiminnassa. Hän oli motivoitunut oppimaan kieltä ja tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin. Hänen kielitaitonsa vahvistui ja hän pääsi ammatilliseen koulutuksen.

POLKU 2.

Nahal on asunut Suomessa 6 vuotta. Hän on ollut mukana ryhmätoiminnassa alusta lähtien. Hän aloitti opiskelunsa aivan alusta, opiskellen ensin luku- ja kirjoitustaitoa. Kielitaito on kehittynyt jonkin verran. Vapaaehtoistoimintaan hän innostui lähtemään ystävänsä mukana. Hän on tyytyväinen kotiäiti eikä ole kiinnostunut opiskelusta eikä työhausta.

Ryhmätoiminta

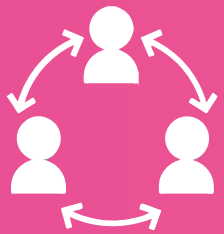
Yksilöohjaus

**Kotoutumis-
koulutus**

POLKU 3.

Churaun on asunut Suomessa muutaman kuukauden tullessaan mukaan ryhmätoimintaan. Hänellä on korkea-asteen koulutus kotimaassaan ja myös korkea motivaatio oppia suomen kieltä. Hän siirtyi kotoutumiskoulutukseen oltuaan 4 kuukautta mukana ryhmätoiminnassa.

Polut ovat kokoelmia todellisista tilanteista, mutta eivät kuvaa ketään yksittäistä osallistujaa.

Ryhmä- toiminta

Ryhmätoiminta

Osallistujien tavoittamiseksi toimintaa kannattaa markkinoida kotoutumisen asiantuntijoille ja verkostoille. Toiminnan sisältöjen toteutuksessa voi hyödyntää paikallisia toimijoita sekä opiskelijoita. Toiminnassa mukana olevien tahojen perehdyttäminen tehtäviin ja rooleihin ryhmässä on tärkeää.

Rutiineihin on hyvä kiinnittää huomiota: aloita ja lopeta aina samalla tavalla. Toistuva rakenne luo turvallisuuden tunnetta ja auttaa toiminnan ohjauksessa. Turvallisessa ilmapiirissä on tilaa kysymyksille ja huolenaiheille.

Lastenhoidon järjestäminen toiminnan ajaksi tukee naisen mahdollisuutta osallistua.

Kehitä toimintaa
toiveiden ja
palautteiden
pohjalta

Varaa erillinen tila
lastenhoidolle.
Muista lelut!
Ota mukaan
ohjaajiksi alan
opiskelijoita

Käy kertomassa
toiminnasta suomen
kielen opetus-
ryhmissä

KOTOA
KOTIIN

Yhteisellä
kahvihetkellä on
suuri merkitys

- » kiireetön ja kunnioittava kohtaaminen
- » kuulua ryhmän jäseneksi
- » osallistua silloin kun itselle sopii

Kotoa kotiin -ryhmän tapaukset olivat osallistujille vapaaehtoisia ja ilmaisia. Ryhmä kokoontui kahdesti viikossa monikulttuurikeskuksen tiloissa. Ryhmässä opeteltiin suomen kieltä, tutustuttiin uuteen kotikaupunkiin ja perehdyttiin erilaisiin hyvinvoinnin teemoihin.

Ryhmässä oli mukana maahan muuttaneiden naisten lisäksi suomen kielen opettajia, ohjaajia, vapaaehtoisia sekä alan opiskelijoita. Ryhmätoiminnan toteutuksesta vastasivat Koulutuskeskus Salpaus ja LAB-ammattikorkeakoulu.

Suomen kieltä ryhmätapaamisissa

- » kielitaito paranee ja valmiudet selvittää arjen tilanteista kehittyvät
- » ymmärrys omasta osaamisesta kasvaa
- » elämän hallinta ja toimijuus laajenee

Suomen kielen opetus on hyvä jakaa tasoryhmiin, esimerkiksi ABC, alkeisryhmä ja jatkoryhmä. Suomen kielen opettajia on hyvä olla mukana niin monta kuin on tasoryhmää.

Ryhmässä voi harjoitella erilaisia arjen kielenkäyttötilanteita, kuten itsensä esittelyä, erilaisten ajanvarausten tekemistä, ostopöytäkeskusteluihin liittyvien keskustelujen harjoittelua ja ”hiekkalaatikkokeskusteluja”.

“Tullessani olin taso 0 ja nyt saan jo asioita pyörimään, kun vähän edes ymmärrän ja osaan kirjaimia.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Kotoa kotiin -ryhmätoiminnassa opittiin arjessa tarvittavaa perussanastoa ja harjoiteltiin erilaisia kielenkäyttötilanteita. Toimintaan osallistuvat naiset osasivat suomea vain vähän. Osa heistä oli luku- ja kirjoitustaidottomia.

Vinkkejä opetukseen

Jos aloitetaan alkeista

- kirjaimet
- helpot sanelut
- sanastoa kuvakorteilla

Jos peruskielitaidon alkeet hallinnassa

- kielen rakenteiden alkeita, esim. verbityypit
- kuvista kertomista
- kirjoittamista

Jos jatketaan peruskielitaidon kehittämistä

- puheen vahvistaminen
- kysymyksiä teemoittain
- lukemisen vahvistaminen

Teemoja

- itsestä kertominen
- koti ja asuminen
- arjen aikataulut
- vaatetus
- ruoka
- harrastukset ja vapaa-aika
- luonto

“Olen oppinut ymmärtämään peruskysymyksiä (kysymyksiä itsestäni) ja vastaamaan niihin. Ennen en osannut edes itsestäni kertoa. Sain uusia ystäviä.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Materiaalia suomen kielen opiskeluun: www.kotoakotiin.wordpress.com

Toiminnallisuus ryhmätapaamisissa

Hyvinvoinnin erilaiset toiminnalliset teemat tarjoavat virkistystä arkeen. Esimerkiksi unelmoidaan, perehdytään terveelliseen ruokavalioon tai keillaan jotakin uutta liikuntamuotoa.

Teematapaamisia voi järjestää esimerkiksi yhteistyössä oppilaitosten, sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

- » kieleen sosiaalistuminen
- » terveellisten elämäntapojen tukeminen
- » aktiivisen kansalaisuuden edistäminen
- » vanhemmuuden tukeminen

“On erittäin hyödyllistä että on päässyt kotoa pois ja osallistumaan yhteiskuntaan.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Kotoa kotiin -ryhmätoiminnassa perehdyttiin suomen kielen oppimisen lisäksi erilaisiin hyvinvointia tukeviin teemoihin, kuten terveellisiin elintapoihin ja liikenneturvallisuuteen. Lisäksi tehtiin vierailukäyntejä erilaisiin kaupungin palveluihin.

Tutustumiskohteita

- kirjasto
- neuvola
- liikuntapaikat
- musiikkileikkikoulu
- jätehuoltoasema
- peruskoulu
- oppilaitokset
- maahanmuuttopalvelut
- Kela
- työllisyyspalvelut
- Marttajärjestö

Jalkaudu ryhmän kanssa tutustumaan erilaisiin harrastuksiin ja luontokohteisiin

Hyödynnä teematapaamisissa luovia työmenetelmiä

Ota ryhmään mukaan eri alan ammattilaisia esittelemään toimintaa, esim. liikenneturvallisuutta

Yksilö- ohjaus

Yksilöohjaus

Osallistujille kannattaa tehdä alkuhaastattelu, jossa kartoitetaan osallistujien taustaa, tukiverkostoa Suomessa, terveydentilaa yleisesti, vapaa-aikaa ja harrastuksia, tulevaisuuden suunnitelmia sekä suomen kielen taitoa.

Laadi osallistujan kanssa konkreettisia tulevaisuuden suunnitelmia koulutukseen ja vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle tai työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi.

Ohjauksen tarpeita

- päivähoitopaikan haku
- opiskelupaikanhaku
- koulutus- ja työllistymisvaihtoehdot
- Kelan asiat
- terveyteen liittyvät asiat (lääkärin tai neuvolan ajanvaraus)
- pankkiasiat
- harrastukset

Kotoa kotiin -toiminnassa yksilöohjauksina toteutettiin alkukeskustelut, palautteen keruu sekä loppukeskustelut. Lisäksi yksilöohjausta annettiin hyvinvoinnin tukemiseen, tulevaisuuden suunnitteluun sekä akuuttien tilanteiden selvittelyyn.

- » yksilöllisistä tarpeista lähtevä ohjaus
- » toiveiden ja tavoitteiden huomioiminen
- » luovien menetelmien hyödyntäminen kohtaamisessa
- » kiireetön kohtaaminen

Vapaaehtois- toiminta

Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminta on vastavuoroinen prosessi, josta hyötyy sekä vapaaehtoinen että tuettava. Sen avulla voidaan ehkäistä yksinäisyyttä ja lisätä osallisuuden tunnetta. Vapaaehtoistoiminnassa on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin, luoda sosiaalisia suhteita ja ylläpitää omia taitoja. Vapaaehtoistoiminta on palkatonta ja perustuu toimintaan, jonka henkilö kokee itselleen tärkeäksi. (Kansalaisareena 2021.)

Vapaaehtoistoiminta voi tarjota avoimen kohtauspaikan. Se voi olla matalan kynnyksen fyysinen tila tai kohtauspaikka voi tapahtua etänä videotaustalla. Tärkeintä on tarjota naisille turvallinen paikka käsitellä ajankohtaisia asioita ja tulla kohdatuksi positiivisissa vuorovaikutustilanteissa. Mahdollisuus sosiaalisiin suhteisiin tukee naisten kotoutumista (Intke-Hernandez 2020, 78; Pöyhönen et al. 2010, 56).

Lisäksi yhdessä voidaan tutustua kotipaikkakunnan ympäristöön ja palveluihin: musiikkileikkikouluun, kirjastoon, kotieläinpihaan ja leikki-puistoihin. Arkiset tapaamiset ja kuuluminen yhteisöön tukevat vuorovaikutussuhteiden luomista myös vapaaehtoistoiminnan ulkopuolella.

“Erialaisten ihmisten kohtauspaikka on ollut mieluisinta vapaaehtoisena.”

- vapaaehtoinen

Kotoa kotiin -vapaaehtoistoiminnassa maahan muuttaneet naiset ja vapaaehtoiset tapasivat toisiaan kerran viikossa. Kohtauspaikka tarjosi osallisuutta ja hyvinvointia vahvistavaa vertaistukea sekä uusia sosiaalisia suhteita. Lisäksi tutustuttiin yhdessä uuteen kotipaikkakuntaan ja sen palveluihin. Vapaaehtoistoiminnan toteutuksesta vastasi Lahden Diakonialaitos.

Muista

- on tärkeää löytää jokaiselle sopiva tapa toimia vapaaehtoisena
- kohtaaminen on tärkeää! - Kokemus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä
- turvallisen tilan periaate
- tarjoa turvallinen ympäristö harjoitella suomen kieltä

Vapaaehtoistoiminta voi olla

- keskustelua suomen kielellä
- tutustumista suomalaisen yhteiskuntaan
- neuvoja arjen tilanteisiin
- lastenhoitoapua
- vertaistukea
- ystävyyttä

“On ollut kivaa pitää hauskaa ja auttaa muita.”

- vapaaehtoinen

Vapaaehtoisen rekrytointi

Vapaaehtoistoiminnassa on tärkeää löytää toimintaan sopivat vapaaehtoiset. Aluksi on pohdittava kenelle rekrytointi halutaan kohdentaa, millaisia toiveita mahdollisilla vapaaehtoisilla on toimintaan liittyen ja mistä heidät tavoittaa.

Rekrytointikampanjoiden kautta saadaan uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Markkinointia tulee tehdä siten, että innostus sekä motivaatio vapaaehtoistointaa kohtaan kasvaa. Rekrytoinnissa on tärkeää kertoa toiminnasta sekä tehtävistä todenmukaisesti.

Maahan muuttaneita vapaaehtoisia rekrytoidessa on tärkeää tuoda esiin vapaaehtoistoiminnan hyödyt. Esimerkiksi toiminnassa on mahdollisuus saada uusia sosiaalisia verkostoja, oppia kieltä sekä saada mukavaa tekemistä arkeen. Toimintaa voi havainnollistaa videoiden tai kuvien avulla.

Vinkkejä rekrytointiin

- mieti kohderyhmä (käytä selkeää kieltä, hyödynnä videoita ja kuvia)
- valitse sopivimmat tiedotuskanavat (puskaradion tehokkuus)
- viesti toiminnasta kiinnostavasti ja todenmukaisesti
- hyödynnä tapahtumia
- tee yhteistyötä paikallisten toimijoiden ja oppilaitosten kanssa

“Kuulin toiminnasta ystävältäni ja halusin mukaan.”
- vapaaehtoinen

Kotoa kotiin- vapaaehtoistoiminnassa oli mahdollisuus olla rinnalla kulkijana maahan muuttaneelle naiselle. Toiminta järjestettiin ryhmämuotoisena, joka madalsi kynnystä osallistua kohtaamispaikan rentoon ja mukavaan yhdessäoloon. Vapaaehtoistointaan toivottiin osallistuvan maahan muuttaneita naisia, jotka olivat asuneet Suomessa jo pidempään sekä suomalaistaustaisia. Tavoitteena oli tukea arjen hyvinvointia sekä laajentaa sosiaalisia kontakteja.

Vapaaehtoisen perehdytys

Perehdytyksessä vapaaehtoinen saa riittävästi tietoa vapaaehtoisena toimimisesta sekä vapaaehtoistoimintaa toteuttavasta tahosta. Vapaaehtoistoiminta ja vapaaehtoisen rooli tulee kuvata selkeästi ja konkreettisesti.

Perehdytys voidaan järjestää joko ryhmämuotoisena tai yksilöllisesti. Perehdytyksen sisältö kannattaa jakaa eri osa-alueisiin helpottamaan toteutusta sekä tiedon vastaanottoa. Vapaaehtoisille on hyvä järjestää perehdytyksen lisäksi tapaamisia, virkistystä sekä tarvittaessa lisää perehdytystä esimerkiksi selkeään suomen kielen käyttöön.

- » osallistuminen elämäntilanteen ja tarpeiden mukaan
- » sosiaalisten verkostojen laajentaminen

Maahan muuttaneiden vapaaehtoisten perehdytyksessä on tärkeä varmistaa riittävä ymmärrys vapaaehtoistoiminnasta, esimerkiksi vaitiolovelvollisuus sekä toiminnan palkattomuus. Tarvittaessa voi käyttää omakielistä materiaalia.

Kotoa kotiin- vapaaehtoistoiminnassa perehdytys toteutettiin ryhmämuotoisena ja keskustelevana tilaisuutena. Perehdytyksessä käsiteltiin toimintaa ja kohderyhmää eri teemojen ympärillä. Vapaaehtoisille luotiin selkeä kuva siitä, mitä heiltä toiminnassa odotetaan.

“Perehdyttäminen on ollut erittäin oleellista vapaaehtoisena toimimisen kannalta.”

- vapaaehtoinen

Vapaaehtoistoimintaa ryhmässä

Vapaaehtoistoiminnan onnistunut toteutus vaatii organisointia ja suunnittelua. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorilla on tärkeä rooli ryhmäytymisen ja osallisuuden ylläpitämisessä. Yhdessä osallistujien kanssa koordinaattori suunnittelee tapaamisten aiheet. Lisäksi koordinaattori kutsuu ryhmän koolle, auttaa turvallisen ja sallivan ympäristön rakentamisessa ja huolehtii vapaaehtoisten moninaisista tuen tarpeista.

Yhteisen kielen puuttuminen ei ole este tapaamiseen osallistumiselle. Luonteva kommunikointi ja yhteys naisten välille muodostuu suomen kielen lisäksi elekielen ja erilaisten tukimateriaalien kautta. Kannustamalla ja tukemalla osallistujia, heidän luottamus omaan osaamiseen kasvaa ja kynnys toimintaan osallistumiselle madaltuu.

- » avoin ja rohkaiseva kohtaaminen
- » luottamuksen kasvattaminen ryhmään
- » mahdollisuus jakaa omaa osaamista ryhmässä

“Tapaamiset ovat hauskoja ja siellä saa viettää kivaa aikaa yhdessä.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

Kotoa kotiin -vapaaehtoistoiminta järjestettiin ryhmämuotoisena, jossa matalankynnyksen tila tai videotapaaminen tarjosi turvallisen kohtaamispaikan. Tavoitteena oli lisätä vapaaehtoisuuden kautta osallistujien arjen hyvinvointia, sosiaalisia kontakteja, kielenkäyttötilanteita tai mahdollisuutta vahvistaa omaa kulttuurituntemusta.

Yhdessä tekemistä

- ruoanlaitto ja leivonta
- luontoretki
- hemmotteluilta
- pyöräily
- leikkipuistotreffit
- Jooga
- musiikkileikkikoulu
- vierailukäynnit esim. kirjastoon tai museoon

Aiheita tapaamisiin

- vuodenajat
- juhlapyhät
- Suomen luonto
- hyvinvointi
- terveys ja liikunta

Muista turvallisen ryhmän periaatteet

Käytä aikaa ryhmäytämiseen

Kysy ryhmän toiveita ja ideoi toimintaa yhdessä

Pyydä mukaan paikallisia toimijoita, kuten Marttajärjestöä

Huomioi vapaaehtoisten tuen tarpeet

Vapaaehtoistoiminnan pelisäännöt

- Vapaaehtoisena toimiessasi olet vaitiolovelvollinen (myös toiminnan päättyessä).
- Älä koskaan kerro tuettavan asioita ulkopuoliselle esim. kansalaisuutta, asuinpaikkaa.
- Me kaikki olemme samanarvoisia! Kohdataan toisemme kunnioittaen taustoista tai kulttuureista riippumatta.
- Vapaaehtoisena sinulla on mahdollisuus lisäkoulutukseen.
- Jos koet tarvetta oppia lisää mm. kulttuurisensitiivisyydestä tai selkokielestä, voit aina olla yhteydessä koordinaattoriin.
- Mahdollisuus elämäntilanteen mukaiseen toimintaan / vapaaehtoisella on oikeus kieltäytyä.
- Älä koskaan ota vastaan tai lainaa rahaa tuettavalle.
- Älä ota kuvia ilman kirjallista lupaa, älä jaa niitä sosiaalisessa mediassa.
- Muista roolisi vapaaehtoisena, jos olet epävarma tai toimiminen tuntuu epämukavalta, ota rohkeasti meihin yhteyttä.

Säännöt on luonut yhteistyössä Kotoa kotiin - ja Arjen apu- hankkeet sekä Lahden seurakunnat.

Toimintaa verkossa

Ryhmä- ja vapaaehtois-toimintaa verkossa

Teknologia mahdollistaa onnistuneet ryhmätapaamiset myös verkossa kun tehdään tapaamisten sisällön suunnittelua huolellisesti ja varmistetaan myös etänä kohtauksien turvallisuus.

Videotapaamiset mahdollistavat osallistumisen myös heille, jotka eivät pääse osallistumaan lähitapaamisiin.

Videotapaamisten lisäksi kielen oppimista aktivoivia tehtäviä voidaan jakaa pikaviestisovelluksen ryhmässä. Sinne on helppo kuvata videoita sekä lisätä ääniviestejä, joiden avulla kommunikoida.

Kotoa kotiin- toiminnassa järjestettiin etänä videotapaamisia niin suomen kielen opiskelijoiden kuin vapaaehtoisten ja naisten välillä. Kaikissa etäryhmissä oli opettaja tai ohjaaja, joka huolehti teknologiasta sekä tapaamisten suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi perustettiin myös omat ryhmät pikaviestisovellukseen, joka mahdollisti lyhyet viestittelyt.

“Teamsissä osallistumiset ovat helppoja osallistua, kun olen lapsien kanssa kotona.”

- ryhmätoiminnan osallistuja

“Voi osallistua omalta sohvalta ja silloin, kuin se itselle sopii.”

- vapaaehtoinen

Materiaalia kotoutumisen tueksi

Kotoa kotiin -materiaalia

Osaamisenpaikka -sivusto

Ryhmä- ja vapaaehtoistoiminnan järjestäminen sekä suomen kielen opiskelua

www.osaamisenpaikka.fi

Kotoa Kotiin -sivusto

Suomen kielen opiskelua

www.kotoakotiin.wordpress.com

Suosittelaa myös muita julkaisuja ja internetsivuja

Kotoudu Kotona -opas

Tietoa ja tukea maahanmuuttaja äideille.

Käännetty monille eri kielille sekä tehty videomateriaalia

www.toivola-luotola.fi/UserFiles/files/Kotoudu%20Kotona%20opas%201210%283%29.pdf

Papunet

kuvamateriaalia kommunikoinnin tukemiseen

www.papunet.net

InfoFinland -Suomi sinun kielelläsi

Tietoa Suomesta eri kielillä

www.infofinland.fi

“Toiminnassa jaettu materiaali on tukenut kiitettävästi keskustelua naisten kanssa.”

- vapaaehtoinen

Kotoa kotiin -toiminnassa tuotettiin materiaalia tukemaan suomen kielen oppimista ja antamaan vinkkejä eri toimijoille, jotka järjestävät ryhmä- ja vapaaehtoistoimintaa. Materiaali sisältää esimerkiksi suomen kielen oppimistehtäviä sekä vinkkejä toteuttaa erilaisia vierailukäyntejä ja teematapaamisia.

**Päättöwebinaarin
livekuvitus**

Kotoa kotiin -hankkeen päätöswebinaari 28.9.2021

KOKEMUKSIA KOTOUTUMISPOLKUNSA ALUSSA OLEVIEN NAISTEN RYHMÄTOIMINNASTA JA VAPAAEHTOISTEN VERTAISTUESTA

TAVOITTEENA OLI TARJOTA:

- tietoa yhteiskunnan palveluista
- tietoa kulttuurista
- suomen kielen oppimista
- verkoston kasvattamista
- mukavaa tekemistä

Teemala?

KOTOA KOTIIN -TOIMINTAMALLI

KORONA OSALTAAN PAKOTTI MEIDÄT(KIN) VERKKOON

RYHMÄ- JA VAPAAEHTOIS-TOIMINTA VERKOSSA

KIELI EI OLE SE TÄRKEIN ASIA!

OSALLISTUJANA

- arabian
- kurdin
- darin ja
- thain kielisiä NAISIA

RYHMÄTOIMINTA

- 118 kertaa (paljon Teamsissä)
- suomen kieltä kolmessa tasoryhmässä
- tutustumista Lähteen
  - kirjasto
  - neuvola
  - liikuntapaikat
  - jne.

VAPAAEHTOISTOIMINTA

- matolankynnyksen kohtaamispiikki
- kerran viikossa kohtaamisia
- turvallisen tilan periaate
  - ↳ suomen kielen harjoittelu
- toiminta voi olla esim.
  - keskustelu
  - lastenhoitopaiva
  - neuvomisto

SAMALLA OPITAAAN KULTTUURISTA

MITÄ TEHTIIN?

- ruonlaittoa
- luontoretki
- hemmotteluilta
- leikkipuistotreffit
- jooga
- yms.

Perehdytys

- ryhmämuotoinen ja keskustelua
- rinnalla kulkeminen

Rekrytointi - puskaradio

YKSILÖOHJAUS

- 100 tuntia
- opiskelu- & hakuprosessit
- terveysasiat
- neuvontaa

KOROSTUI: RYHMÄITYMINEN & YHTEISÖLLISYYS

PELISÄÄNNÖT

- vastuvelvollisuus
- kunnioitus
- lisäkoulutusta saa
- ei rahaliikennettä
- öljä kuraa ilman lupaa
- kysy jos olet epävarma

Lähteet

Gustafsson, N., Happonen, L., Kaitala, E., Klemettilä, A., Manelius-Eriksson, K., Siira, R., Toppala, T. & Vainio, V. 2021. Mielenhyvinvoinnin lähettäjät kotoutumisen tukena, Menetelmäopas YOUME-toimintaan. [Viitattu 7.9.2021]. Saatavilla: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167767.pdf>

Intke-Hernandez, M. 2020. Maahanmuuttajaitien arjen kielitarinat: Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Helsinki. [Viitattu 18.8.2021]. Saatavilla: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/321636/intke-hernandez_minna_vait%c3%b6skirja_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kansalaisareena 2021. Vapaaehtois- ja vertaistoiminnan määritelmät. [Viitattu 7.9.2021]. Saatavilla: <https://kansalaisareena.fi/vapaaehtoiselle/vapaaehtois-toiminnan-maaritelma/>

Katisko, M. 2016. Sosiaaliohjaus. Kulttuurisensitiivisyyttä ja globaalien ilmiöiden tunnistamista. Teoksessa J. Helminen (toim.) Sosiaaliohjaus palveluna ja työmuotona. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kehitysvammaliitto. 2021. Papunet. [Viitattu 7.9.2021]. Saatavilla: <https://papunet.net/>

Kerkkälä, H. & Säävälä M. 2015. Maahanmuuttajien psyykkistä hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävät tekijät ja palvelut. Systemaattinen tutkimuskatsaus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni 40/2015. [Viitattu 16.3.2021]. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-008-4>

Lappalainen, E. 2021. Naisten kokemuksia kotoutumisesta ja kotoutumista tukevasta toiminnasta. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala. [Viitattu 8.9.2021]. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021061115745>

Opetushallitus. 2017. Kielitietoinen opetus - Kielitietoinen koulu. [Viitattu 14.9.2021]. Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/document-s/15664-oph-kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu_nettiversio.pdf

Pöyhönen, S., Tarnanen, M., Vehviläinen, E.-M., Virtanen, A. & Pihlaja, L. 2010. Osallisena Suomessa: kehittämissuunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Jyväskylän yliopisto, soveltavan kielentutkimuksen laitos. Suomen Kulttuurirahasto. [Viitattu 18.8.2021]. Saatavilla: <https://skr.fi/serve/osallisena-suomessa-loppuraportti>

Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL. 2021. Positiivinen mielenterveys. [Viitattu 16.3.2021]. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/positiivinen-mielenterveys>

Toivola-Luotolan setlementti. 2021. Kotoudu kotona -opas. Tietoa ja tukea maahanmuuttajajäideille. [Viitattu 13.9.2021]. Saatavilla: <https://www.toivola-luotola.fi/UserFiles/files/Kotoudu%20Kotona%20opas%201210%283%29.pdf>

Lue lisää Kotoa kotiin -toimintamallista

Ali, N., Koval, L. & Keskitalo, T. 2020. Maahanmuuttajanaisten hyvinvointin tukeminen: toimintaympäristönä Kotoa kotiin -hanke. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020051511657>

Ali, N., Keskitalo, T., Koval, L. & Lappalainen, S. 2020. Kotoa kotiin -hankkeeseen osallistuvien naisten hyvinvointia tukemassa. Saatavilla: <https://blogit.lab.fi/labfocus/kotoa-kotiin-hankkeeseen-osallistuvien-naisten-hyvinvointia-tukemassa/>

Atkinson, A-L. & Eerola, M. 2020. Kotoa kotiin – peer activities to support immigrant women's integration. Teoksessa LAB Health Annual Review 2020. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-827-333-5>

Atkinson, A-L. & Lampinen, M. 2020. Lukutaitoa tai ei, WhatsAppissa kohdataan. Saatavilla: <https://blogit.lab.fi/health/2020/04/09/lukutaito-tai-ei-whatsappissa-kohdataan/>

Eerola, M. & Kangassalo, T. 2021. Maahanmuuttajanaisten korona-ajan kohtaamia Teamsissa ja puistoissa. Saatavilla: <https://blogit.lab.fi/labfocus/maahanmuuttajanaisten-korona-ajan-kohtaamia-teamsissa-ja-puistoissa/>

Eerola, M., Kangassalo, T., Kröneck, M. & Pirttikoski, V. 2021. The "My Home in Finland" operating model promotes integration by supporting women's inclusion and mental well-being. Teoksessa LAB Health Annual Review 2021. (Tulossa)

Eerola, M. & Nikkinen, J. 2021. Luonto mukana Kotoa kotiin -hankkeen maahanmuuttajanaisten kotoutumisessa. Saatavilla: <https://blogit.lab.fi/labfocus/luonto-mukana-kotoa-kotiin-hankkeen-maahanmuuttajanaisten-kotoutumisessa/>

Eerola, M. & Pirttikoski, V. 2020. Osallisuutta ja hyvinvointia vahvistava toiminta kotoutumisen tukena. Saatavilla: <https://www.labopen.fi/lab-pro/osallisuutta-ja-hyvinvointia-vahvistava-toiminta-kotoutumisen-tukena/>

Kangassalo, T. & Kröneck, M. 2021. Kulttuuri ja kieli tutuksi toiminnan kautta. Saatavilla: <https://dila.fi/kulttuuri-ja-kieli-tutuksi-toiminnan-kautta/>

Kröneck, M. 2021. Unelmointi ja vertaistuki kotoutumisen ja mielen hyvinvoinnin tukemisessa. Saatavilla: <https://www.labopen.fi/lab-pro/unelmointi-ja-vertaistuki-kotoutumisen-ja-mielen-hyvinvoinnin-tukemisessa/>

LAB-ammattikorkeakoulu. 2021. Uutinen. Päijät-Hämeessä edistetään naisten kotoutumista: "Äidin ja naisen kotoutuminen vaikuttaa positii-visesti koko perheeseen". Saatavilla: <https://lab.fi/fi/uutiset/paijat-hameessa-edistetaan-naisten-kotoutumista-aidin-ja-naisen-kotoutumisen-vaikuttaa>

Lappalainen, E. 2021. Naisten kokemuksia kotoutumisesta ja kotoutumista tukevasta toiminnasta. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021061115745>

Liski, E. & Rauss, L. 2020. Kotoa kotiin -hanke tuo tukea syrjäytymisvaarassa oleville. Saatavilla: <https://www.salpaus.fi/2020/11/25/kotoa-kotiin-hanke-tuo-tukea-syrjaytymisvaarassa-oleville/>

Nikkinen, J. 2021. Kotoa luontoon ja luonnosta kotoutumiseen. Luontotapahtuman järjestäminen ja tukimateriaalin toteuttaminen Kotoa kotiin -hankkeen maahanmuuttajanaيسille ja vapaaehtoisille. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021061115716>

Kirjoittajat:

Maija Eerola,

TKI-asiantuntija ja
projektipäällikkö,
LAB-ammattikorkeakoulu

Mia Kröneck,

päätoiminen tuntiopettaja,
LAB-ammattikorkeakoulu

Tiia Kangassalo,

projektikoordinaattori,
Lahden Diakonialaitos

Evelina Liski,

suomen kielen opettaja,
maahanmuuttajakoulutus,
Koulutuskeskus Salpaus

Virve Pirttikoski,

lehtori, sosiaali-
LAB-ammattikorkeakoulu

Larissa Rauss,

lehtori,
maahanmuuttajakoulutus,
Koulutuskeskus Salpaus

LAB-ammattikorkeakoulu

ISBN: 978-951-827-375-5 (pdf)